

ומבררים את דברי ר' שמעון אלה: וכי דנין (למדים) דינו של דבר שהוא בגדר אפסר (כגון שתי חטאות אלו, שהתכפרו בעליה ושעבר שנתה, שאפסר שתתקיימה בציבור) מדינו של זה שהוא בגדר אי אפסר (כגון בשלש החטאות הללו, ולד חטאת, תמורת חטאת, וחטאת שמתו בעליה, שאין אפשרות שתתקיימה בציבור)?

ומשיבים: ר' שמעון בחד מקום גמיר להו [במקום אחד, כהלכה אחת, למד אותן], את דינן של כל החטאות הללו, ואין לחלק ביניהם בדין. אמר ריש לקיש בהסבר הדברים: מעיקרה של ההלכה למשה בסני, ארבעה חטאות בלבד הן שנתנו להן לישראל שדינן כחטאות המתות, ועוד נאמרה להם הלכה נוספת בחטאת חמישית, שדינה לרעייה. ואולם כיון שלא ידעו מיהי אותה חטאת חמישית, העמידום חכמים את דין ההמתה על כל חמש החטאות. וכיון שכל ארבע החטאות נאמרו כהלכה אחת, אי סלקא דעתך [אם עולה על דעתך] לומר שמדובר בהלכה זו בחטאות צבור, יש לתמוה: וכי הנך מי איתנהו [הללו] ארבע חטאות, האם כולן ישנן? נהוגות? בצבור? הלא, כאמור, רק שתי מהן שייכות בציבור! אלא על כרחיך יש לומר שנאמרה ההלכה רק בחטאת יחיד. ומעתה, ילמד גם הסתום (דינה של החטאת החמישית, שנתעלמה מיהי) מהדין המפורש שאין המתה אלא בחטאות יחיד. ואילו ר' נתן אומר בהסבר הדברים באופן אחר: רק דינה של אחת מתוך חמש החטאות הללו היא שנתנה להן לישראל כחטאת המתה, ואילו שאר הארבע דינן מעיקרו היה לרעייה, ומן הספק איזו מהן היא המתה העמידה חכמים להלכה זו של המתה על כל חמש החטאות. ושואלים על דברי ר' נתן אלו: מדוע העמידו חכמים בגלל הספק את דין כל חמש החטאות הללו למיתה, והרי שתי סדרות (קבוצות) חטאות הן: האחת – ולד חטאת, תמורת חטאת, וחטאת שמתו בעליה – שכולן אפשריות רק ביחיד, והשנית – שהתכפרו בעליה, ושעברה שנתה – שאפשריות ביחיד ובציבור. ומעתה, ליחזי בהי סידרא גמירי להו [שיראו], שיבדקו תחילה, באיזו סדרה למדו אותה. את החטאת המתה. אי [אם] בין החטאות הנוהגות רק ביחיד אי [אם] בין החטאות הנוהגות גם בצבור? ושואל דין המתה נאמר בסדרה אחת של החטאות, ורק בהן יתקיים דין המתה, ואילו בסדרה האחרת תישארנה החטאות בדין רעייה! ומשיבים: שתי שכחיות שכחו, שבתחילה נשכח מהם איזו היא החטאת שדינה למיתה, ולאחר מכן נשכח מהם אף באיזו סדרת חטאות היא נכללת. וכיון שנשכחו שני אלה, לפיכך קשיא להו [היה קשה להם] מה דינן של החטאות הללו.

וכי דנין אפסר משאי אפשר – הא ללא איתנהו להנך שלשה צבור למיתה – משום דלא משכחת להו צבור, לא לענין מיתה ולא לענין הקרבה, דהא לא מיתרמו צבור לעולם. ארבעה ניתנו להם – כולם ארבעה חטאות ניתנו להם מסני דמתות, ולא חמש (או יחיד או צבור, ושכחו צלחו נאמר להו מתה). והחמישית נאמר להם רועה. ובימי אבול של משה שכחו איזו היא רועה, והלכו לחומרם ואמרו: כולן מתות. הלכך, אי סלקא דעתך צבור נאמר להם – מי משכחת להו צבור? הא לא מיתרמו צבור אלא שמים מהם! אלא ודאי לא הו אלא יחיד. אחת ניתנה להן – למיתה, וארבעה לרעייה, והעמידוהו על חמשה, ששכחו איזו הנהגה. ורבי נתן לפרושי טעמיה דרבי שמעון דמיתנין אחת, אלא מקמי דמסיק למיתה קפריך ליה התלמוד ומתחן לפירושה, והדר מסיק למיתה. וליחזי בהי סדרא גמירי – אמאי העמידוהו על חמשה משום ספיקא דחדא? ליחזי בהי סדרא גמירי לה להיא חדא. אם היו זכורים שאותה המתה שנאמרה להם היא יכולה להיות צמיד וצבור – למדו דחטאת שפירו צעליה ושעברה שנתה מתה מספיקא. אבל הנך שלשה – ליכא לספוקי, דלא הו צבור, דלא דמו להיא. ואם היו זכורים שאותה המתה לא הייתה יכולה להיות אלא יחיד – לימא דהנך שלשה מתות, אבל (הכל) ליכא לספוקי, דהא לא דמי לה. שתי שכחות שכחו – מהי סדרא, ואי זו היא. והלכך, מדשכחו הכל קשיא להו לחזק שבימי יהושע: אי סלקא דעתך דצבור הויה היא דמתה, ארבעה דרעייה היכי משכחת להו צבור? הא לא מיתרמו לעולם! אלא ודאי מדאדכר חמשה בן מיתה ורעייה – יחיד איתמר, דמשכחת להו כולהו ציה. והיינו טעמיה דרבי שמעון. ורבי נתן אית להו ארבעה ניתנו להן, כל היכא דמשכחין להו, דאיתיה צמיד וצבור – איתיה, דלמיתה צבור – ליתיה. ונמקום אחר פירשה רבי הכי: אמר רבי שמעון בן לקיש, לאו דינא הויה אלא גמרא הוה דארבעה ניתנו להן למיתה דחדא מימרא. וכיון דכי הדדי דחדא גמרא אגמרינהו – ודאי דחדא דוכתא אגמרינהו

תוספות

וכי דנין אפסר משאי אפשר – בהוריות (ו, ב), משני: כולוהו בחדא גמרא גמירי. כלומר, כל החמש חטאות נשנו בחדא שיטה. וכיון דאיכא בהו דלא אפשר להיות בציבור – כולוהו נמי הכי נשנו דאין בציבור. והכא הכי גרסינן: אמר רבי שמעון בן לקיש, ארבעה נתנו להן, והעמידו על חמש. פירוש: בסני נתנו להם ארבעה מתות וחדא רועה, ושכחו בימי אבל משה חי מיניהו, וגזרו על כולן שימותו. ואי סלקא דעתך בציבור – הנך מי איתנהו בציבור? אלא על כרחיך ילמוד סתום מן המפורש. ולא מיבעיא אם נגמרה להן כולן שימותו – פשיטא דבחד גמרא הוה גמירי, וכיון דאיכא בהו דליכא בצבור – כולוהו נמי ליתנהו בציבור. אלא אפילו השתא נמי, דגמרו דאיכא בהו דהויה רועה – אמרינן דכולוהו ליתנהו בצבור. ולא מיבעיא אם אותה שרועה היא מאותן דליתנהו בצבור, ואם כן כל הארבעה שנמרו למות נמרו בחד גמרא וכולוהו ליתנהו בצבור, דלכל הפחות שנים מהם נמרו שלא בצבור – כמו כן נמי השנים האחרים נמרו שלא בצבור. אלא אפילו אם תימצא לומר דכפרו בעליה או עברו שנתה דחד מיניהו הוה אותה שנגמרה להיות רועה, מיהו אידך נגמרה למות עם שלשה דליתנהו בצבור – הרביעית נמי ליתא בצבור. ומעתה, אותה שנגמרה להיות רועה ושכחה וגזרו עליה מיתה, אף על גב דאפשר להיות בצבור. מיהו ילפינן אפסר משאי אפשר. וכיון דנגמרו הארבעה למות ביחיד ולא בצבור, משום דבחדא גמרא גמירי – אידך נמי שנגמרה להיות רועה, וגזרנו עליה מיתה מפני שהושכחה – ביחיד דוקא נגזר עליה מיתה ולא בצבור, דילפינן אפסר משאי אפשר.

רבי נתן אמר אחת ניתנה והעמידוהו על חמש – פירוש: בסני נתנה להם אחת מתה וארבעה רעות. ונשתכחה בימי אבל משה הי נינהו מתות והי נינהו רעות, לפיכך גזרו על כולן שימותו. וסמך אהא דמסיק מה מפורש ביחיד כו'. אלא פריך על דבריו מקמי דאסיקנא, והדר אסיקנא למילתיה דרבי נתן. ופריך: וליחזי בהי סדרא גמירי, אי בצבור אי ביחיד. פירוש: למה גזרו על כולן למות? הרי איכא בהו שלשה דביחיד איתנהו ולא בצבור, ושנים דאיתנהו בצבור. וליחזי, אם אותה שנגמרה למות היא מן השלשה – לגזור מיתה על השלישית והשנים ירעו, ואם היא מן השנים – לא היה להם לגזור מיתה רק על השנים, והשלישית ירעו. ומשני: שתי שכחות שכחו, הי נגמרה למיתה, וגם שכחו אם היא מן השנים או מן השלישית, לפיכך גזרו מיתה על כולהו, והשתא אסיק למילתיה. וקשיא להו: אי סלקא דעתך כו', אלא שמע מינה ילמד סתום מן המפורש. מה מפורש כו' (פירוש חד – שנגמרו להיות רעות, וגמרו בחד גמרא וילמד סתום מן המפורש) פירוש: הארבעה שנגמרו להיות רעות נמרו בחד גמרא, וילמד סתום מן המפורש הכל. כדפירשנו גבי מילתא דרבי שמעון בן לקיש.

עיונים

וכי דנין אפסר משאי אפשר – מחלוקת תנאים היא בנושא זה (ראה סוכה נב). שיש אומרים שאין להביא ראיה מהלכה מסוימת ולדמות אליה מקרה אחר, אם הסיבה להלכה הראשונה היא משום שהדבר אינו אפשרי מסיבות מעשיות שונות. אבל יש אומרים שאין זה מעכב, ואף שאי אפשר – ראיה גמורה היא. ויעיין להלן י"ב בעיונים הרחבת דברים.

ר' שמעון בחד מקום גמיר להו – ר' שמעון קיבל שדין חמש חטאות המתות הוא הלכה למשה מסני, וכולן הן כחידה אחת. ולכך סבור הוא שבכל מקרה שאי אפשר (מכל טעם שהוא) לקיים את כל הדינים הללו – בטלה הלכה זו כולה. וכיון שבין אותן חמש חטאות המתות יש כאלה שאינן יכולות להיות בציבור, ממילא מתקיימות כולן בחטאת היחיד בלבד.

ומתוך זה יש ללמוד גם לבעיית חטאת השותפים שנידונה בסוגיה בהוריות, שכן שבחטאת השותפים אין אפשרות לכל החטאות המתות (שהרי אין תמורה גם בשותפים)

מסורת הש"ס

א. (הלימוד) סוכה נב. יבמות מו, א. סא, ב. הוריות ו, ב. זבחים יט, א. צח, א. מנחות פא, פג, א. תמורה יח, ב. נדה לו, ב. ירושלמי תרומות פ"ב ה"א. מדרש תנאים לדברים כב ז. ילק"ש תורה לה. תמט. תסב. תצד. תצה. תקט. תקמא.

גרסות

רבי שמעון בחד מקום גמיר בכת"מ ועוד חסרות מילים אלו. ויש בכת"מ: אמרי ר' שמעון בחד מקום גמיר להו.

וליחזי בהי סידרא גמירי להו בכת"מ: וליחזי להו בהאיך סידרא גמירא לה ויש בכת"מ: וליחזי בהו סידרא וגמירי להם.

לארבעה. ולא משכחת ארבעה אלא ציחיד, והעמידום על חמש. חמישית ניתנה להן לרעייה, גזרו עליה מיתה לחומרם מספק, ששכחו איזו היא, וצימי אצלו של משה נשתכחה. וקשיא להו כו' לאותן שצימי יהושע, אי סלקא דעתך צצור אגמין — מכדי חדא דוכתא הוא, מדאגמרי לרביעית צדא גמרא, וצצור מי משכחת ארבעה? הלכך, מתה ציחיד נאמר ולא צצור, וכל היכא דמיתרמא צצור — רועה. דמתה דטטאות פשיטא לן דצצור לא הו. והאי דנקט "ארבעה ניתנו להן" כו' — משום דמעשה שהיה כך היה, דודאי הלכה זו נשתכחה צימי אצלו של משה, ולא משום תירוץ דרבי שמעון נקיט לה הכי. דכל שכן אי כולן ניתנו למיתה מיתרמא מילתיה דרבי שמעון שפיר טפי. רבי נתן אומר כו', לתרוצי נמי אהא אחת ניתנה להן למיתה וארבע לרעייה, ושכחו איזו המתה והעמידום כולן למיתה. וכיון דארבעה דרעייה צדא גמרא וצדא זימנא גמור — ודאי צדא דוכתא איגמור, אי כולהו ציחיד, אי כולהו צין ציחיד צין צצור. הלכך, על כרחין צדא דוכתא לא משכחת לה אלא ציחיד דגמרינן לה מדרעייה, ולא משאי אפשר הוא. דהא צהנהו ארבעה דרעייה על כרחין איכא חדא דמני לאיתרמוי צצור, ואפילו הכי ציחיד הוא דגמרוה, דהא צדא מילתא איתמר. הלכך חמישית דמתה גמרינן מינה, מה זו אפשר להיות ציחיד וצצור, לא נאמרה (מיתתה) אלא ציחיד — אף זו אפילו היא מאותן שאפשר להיות צצור, לא נאמרה מיתתה אלא ציחיד. הלכך אפשר משאי אפשר גמרינן, ומוקמינן מיתה ציחיד ולא צצור. והיכי דמי אפשר משאי אפשר ללא גמרינן — כגון אי הו גמרי תלתא צדא גמרא לרעייה, ותרתי צדא גמרא למיתה, וצנו למילף הני מהני: מה תלתא דרעייה לא נאמרו אלא ציחיד, דצצור לא משכחי שלשה — אף תרי דמיתה לא נאמרו אלא ציחיד. תס איכא למיפרך: וכי דנין אפשר משאי אפשר? דלמא הנך שלשה דלא מתרמו צצור — אוקי לרעייה, והנך תרי דמיתרמו הכא והכא — אוקי למיתה כל היכא דמיתרמו. וכי נמי אהו לקמן מהנך שלשה דליתנהו אלא ציחיד — איכא לספוקי, דלמא מיתה ציחיד נאמרה, וצתרי מהנך שלשה, והרעייה צלשה האחרות שהרי כולן מצויות ציחיד. וליתוי צהי סידרא גמרי, אמאי העמידום על חמשה בשביל אחת, ליתוי אותה אחת מאיזה סדר היתה, אם מסדר הנמצאות ציחיד וצצור — המתה מהנהו תרתי טטאות שכיפרו צעליה ושעברה שנתה איכא לספוקא, אבל ולד טטאות ומתורה ושמתו צעליה ליכא לספוקא, דהא פשיטא לן דאותה של מיתה מאותן הראיות להמצא צצור היתה. אם מהשלשה היתה שאינן נמצאות צצור — אותן שלשה יעמידו כולן למיתה, אבל שכיפרו ושעברה שנתה אמאי העמידו? הא פשיטא להו שהמתה לא היתה יכולה להמצא צצור. שתי שכחיות שכחו — מאיזה סדר היתה, ואיזו היא. לפיכך העמידו כולן למיתה. וקשה להו. השמא הדר לתירוץ קמא ומסיים רבי נתן למילתיה לתרוצי מילתיה דרבי שמעון, ועד השמא מפסקה התלמוד דפרכה למילתיה אמאי דאמר העמידום על חמשה.

ואמרו מן הסברה: אי סלקא דעתך [אם עולה על דעתך] לומר כי הלכה זו של המתה נאמרה גם בחטאות צבור — יש לתמוה: וכי כל הנך מי איתנהו [אלה, הארבע חטאות הנוספות, האם כולן ישנן, נוהגות] בצבור? והלא רק שתיים מהן שייכות בצבור, כאמור לעיל. אלא על כרחך שמע מינה [שמענו, למד, מוכא] שנאמרה ההלכה רק בחטאת יחיד. ומעתה, ילמד גם הסתום (דינן של ארבע החטאות שנתעלמו מיהן) מהדין המפורש, מה במפורש אין המתה בחטאות, אלא בחטאות יחיד ולא בצבור, אף הסתום — דווקא בחטאות יחיד ולא בחטאות צבור. **א משנה יש צדדים של חומר (חומרה) בקדשים (בהמה שהוקדשה לקרבן) יותר מאשר בתמורה (בהמה שהוקדשה בדרך המרה), ויש צדדים של חומר (חומרה) בתמורה יותר מאשר בקדשים. ומפרטים: חומר בקדשים יותר מבתמורה: שהקדשים עושיין תמורה, שהממיר בהמת הקדש על בהמת חולין — חלה התמורה ובהמת החולין קדושה, ולוקה על כך. ואין בהמת תמורה עושה תמורה, שהממיר בהמה לבהמת קרבן, על בהמת חולין — לא חלה התמורה. ועוד חומרה: שהצבור והשותפין מקדישין בהמה לקרבן, אבל לא ממירין. וחומרה נוספת: מקדישין אף עוברין במעי אמה ואברים של בהמה, אבל לא ממירין אברים ועוברים. ומן הצד האחר, יש חומר בתמורה יותר מבקדשים: שאם המיר בהמת קודש שאין בה מום קבוע (שאינו עובר) על בהמת חולין שיש בה מום קבוע — הקדושה חלה אף על בהמת חולין זו שהיא בעלת מום קבוע, מה שאין כן בהקדש שאינו חל על בהמה בעלת מום קבוע. וחומרה נוספת שיש בתמורה ואין בקדשים, שאף אם יפרו את התמורה בדמים — אין היא יוצא (יוצאת) לחולין**

מסורת הש"ס
 ב. תמורה יב.
 ג. יומא נב. תמורה ז, ב.
 תוספתא תמורה פ"א כד.
 עיין זבחים מט, א.
 ד. תמורה יב, א, יד, א.
 לא, ב. תוספתא מנחות פ"י יא. תוי"כ ויקרא כז, ג. ילק"ש תורה תרעו.
 ה. ירושלמי פסחים פ"ח ח"ד. תוי"כ ויקרא שם.

גרסות
 ואי סלקא דעתך בציבור בכתי"י: דאי סלקא דעתך בציבור וברש"י: אי סלקא דעתך בציבור וראה בגר"א. אלא שמע מינה יש בכתי"י: אלא על כרחך ובכתי"י: אלא לאו.
 ומקדישים עוברין ואברים יש בכתי"י: מקדישים אברים ועוברים: ומקדישים אברים ועוברים.
 שהקדושה חלה על בעלת מום יש בכתי"י: שהתמורה חלה על בעלת מום יש בכתי"י: שהקדושה חלה עליה בבעלת מום.
 ואין יוצא לחולין בדפ"א ובמשניות: ואינה יוצאה לחולין.

משנה ומקדישין אברין ועוברין אבל לא ממירין — רבי יהודה הוא, דדריש "צהמה צהמה" צפרכ קמא (תמורה י, א). על בעלת מום קבוע — שאם המיר צעלת מום צתמימה של הקדש — חלה עליה קדושה תמורה כל כך, שאם יפדה לא תנא לחולין.

עיונים
 חומר בקדשים מבתמורה... ובתוספתא שבמסכתנו (פ"א הכ"ד) הובאו דברים נוספים: שהזבח דוחה את השבת ואת הטומאה, מה שאין כן בתמורה. והדבר נלמד מקרבן אהרן, שאף שהוא קרבן יחיד, שכיון שקבוע לו זמן הריחה דוחה את השבת וכן את הטומאה. ומקדישין... ואברים בעיקרה של השאלה, שנחלקו בה תנאים (ראה ערכין ה, א), באשר לתוקף הקדשת אבר אחד מן החי, הריהי אם התקדש בכך בעל החיים כולו (שהתפשטה הקדושה בכלו) (שיטת ר' יהודה ר' יוסי ור' שמעון שם), או שהתקדש בכך אותו אבר בלבד (שיטת ר' מאיר שם). וטעם הדבר, לסוברים שאין בעל החיים מתקדש בהקדשתו של אבר אחד ממנו, שכן נאמר "כל אשר יתן ממנו לה' יהיה קדש" (ויקרא כו, ט), והרי זה בא ללמד שכל אבר שניתן מבעל חיים ("ממנו") להקדש ("לה'") — רק הוא שמתקדש ("יהיה קדש"), ואין בעל החיים כולו מתקדש בכך. ולאומרים שבמקדיש אבר אחד מתקדש בכך כל בעל החיים, טעם הדבר, שכן אם כדברי החולק די היה לומר "כל אשר יתן ממנו לה'", כדי ללמדנו שאותו אבר שהוקדש הריהו מתקדש בכך, ובאה תוספת הכתוב "יהיה קדש" ללמד שאף כל בעל החיים מתקדש בכך (ועיין לעיל, יא, ב, הרחבת דברים באשר לטויו האברים השונים, ובאשר לטויו בעלי החיים שבכלל זה).
 עוברין ואברים אבל לא ממירין ובטעם הדבר שאין ממירים, פירש רש"י (וכן הרע"ב) שכשיטת ר' יהודה היא הדרוש את האמור בדין התמורה "בהמה בהמה" (ויקרא כו, י) — שאין דין התמורה נוהג אלא בזו הקרויה "בהמה", ולא באלה. ויש שהקשו: שהרי העובר נקרא אף הוא "בהמה"! ומתוך כך הסיקו שאין הלכה זו אלא כשיטת ר' שמעון הלומד בדיקש מהאמור במעשר בהמה (הנאמר בסמוך לדין התמורה), וכשם שבמעשר בהמה אין מתקדשים העוברים והאיברים, שהרי נאמר בו "כל אשר יעבור תחת השבט" (שם לב). כמו כן הוא הדין בתמורה.

אורה ההלכה
 ואין התמורה עושה תמורה אין תמורה עושה תמורה. שאם המיר בהמה שקדושה באה לה מהיותה תמורה לבהמת קרבן, בבהמת חולין — לא חלה התמורה. ועוד חומרה: שהצבור והשותפין מקדישין בהמה לקרבן, אבל לא ממירין. וחומרה נוספת: מקדישין אף עוברין במעי אמה ואברים של בהמה, אבל לא ממירין אברים ועוברים. ומן הצד האחר, יש חומר בתמורה יותר מבקדשים: שאם המיר בהמת קודש שאין בה מום קבוע (שאינו עובר) על בהמת חולין שיש בה מום קבוע — הקדושה חלה אף על בהמת חולין זו שהיא בעלת מום קבוע, מה שאין כן בהקדש שאינו חל על בהמה בעלת מום קבוע. וחומרה נוספת שיש בתמורה ואין בקדשים, שאף אם יפרו את התמורה בדמים — אין היא יוצא (יוצאת) לחולין

כמשנה. (רמב"ם ספר קרבנות הלכות תמורה פ"א ה"טו).
 הצבור והשותפין מקדישין שנים שרצו להביא קרבן שלמים או עולה, ואפילו קרבן העוף, בשותפות — מביאים, בין בנדר בין בנדבה. כמשנה. (רמב"ם ספר עבודה הלכות מעשה הקרבנות פ"ג ה"א).
 אבל לא ממירין ומקדישין הציבור והשותפים, אף על פי שהם מזהירים שלא להמיר, מכל מקום אף אם עברו והמירו — אין עושים תמורה. כמשנה. (רמב"ם ספר קרבנות שם ה"א. שם ה"ב).
 ומקדישין עוברין היתה לו בהמה מעוברת, והקדיש את עוברתה למזבח, וכגון שאמר "אם תלד הבהמה זכר — הרי הוא לקרבן עולה, ואם היא נקבה הרי היא לזבחי שלמים" — הקדשו הקדש, ואם ילדה זכר — יקרב עולה, ילדה נקבה — תקרב זבחי שלמים. כמשנה. (רמב"ם ספר עבודה הלכות מעשה הקרבנות פ"ו ה"ח).
 ומקדישין... איברים המקדיש אבר מאברי הבהמה לקרבן — הועילו דבריו וחלה הקדושה. אלא שיש הבדל בדין אם הקדיש אבר שהנשמה תלויה בו, וכגון ראשה או ליבה של הבהמה — שבכגון זה נתקדשה כולה, ואם הקדיש אבר שאין הנשמה תלויה בו, וכגון ידה או רגלה — שבכגון זה חלה הקדושה רק על אותו האבר, ומוכר אותה לאדם המחוייב באותו קרבן ומקריבה הוא, דמיה חולין חוץ מדמי אותו אבר. כמשנה, וכדברי ר' מאיר ור' יהודה לעיל יא, ב. (רמב"ם שם ה"ב).
 תמורה באיברים ועוברים אין ממירים איברים או עוברים בשלמים, ולא שלמים בהם. כיצד? האומר "רגלה (או ידה) של בהמה זו תחת עולה זו", או "עובר בהמה זו תחת עולה זו" — אינה תמורה. וכן האומר "בהמה זו תחת רגלה של עולה זו", או "בהמה זו תחת עוברתה של חטאת זו" — אינה תמורה. כמשנה. (רמב"ם ספר קרבנות שם ה"ט).
 שהקדושה חלה על בעלת מום קבוע הממיר בהמת קודש תמימה בבהמת חולין בעלת מום קבוע — הרי זו תמורה. (רמב"ם ספר עבודה הלכות איסורי מזבח פ"א ה"ו).
 ואין יוצא לחולין לגזוז ולהיעבר תמורה שהיתה בעלת מום קבוע מתחילתה, אם פדאה — אינה יוצאת לחולין לענין שתהיה מותרת בגיזה ועבודה אחר פדיונה. שהקדושה חלה בתמורה אף על בעלת מום קבוע. כמשנה. (רמב"ם ספר קרבנות שם פ"ג ה"ה).

